

Ordu və cəmiyyət

“Respublika Xatirə Kitabı ən qiymətli ensiklopedik vətənpərvərlik abidəsidir”

1992-ci ildən fəaliyyətə başlayan Respublika Xatirə Kitabı Redaksiyası tariximizin qiymətli, dəyərli səhifələrini özündə əks etdirir. Bu illər ərzində redaksiya heyəti hansı işlər görüb? Respublika Xatirə Kitabı Redaksiyasının baş redaktoru, şair Nəzakət Məmmədli ilə söhbətimiz bu haqda oldu.

- İyirmi ildən çoxdur Respublika Xatirə Kitabı Redaksiyasında çalışıram. 1997-ci ildə Xatirə Kitabının 1-ci cildi kiril əlifbası ilə işıq üzü gördü. 2001-ci ilə qədər bu dəyərli kitabın 3 cildini buraxdıq. Hazırda Xatirə Kitabının 16-cı cildi nəşr olunur. Kiril əlifbası ilə nəşr olunan kitabları da latın əlifbası ilə yenidən çap etdik. Ümumiyyətlə, 20 cildliyin nəşri nəzərdə tutulub.

- Xatirə Kitabında hansı dövrləri, hansı illəri əks etdirmisiniz?

- Respublika Xatirə Kitabında 1941-1945-ci illərdən başlayaraq bütün müharibələr, münaqişələr, müstəqillik dövrləri, zorla cəlb edildiyimiz Qarabağ müharibəsi, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olmuş oğul və qızlarımızın adları, döyüş yolları əbədiləşdirilib. Düzdür, keçmiş İttifaq dövründə İkinci Dünya müharibəsində həlak olan, itkin düşən döyüşçülər haqqında ensiklopediya çapa hazırlanırdı. Ensiklopediyanın respublikamız üçün nəzərdə tutulmuş 20 cildindən cəmi 3 cildi çap olundu. Biz işə başlayanda fəaliyyətimizi yalnız bunlarla məhdudlaşdırdıq. Qərara gəldik ki, növbəti cildlərdə Qarabağda şəhid olmuş, itkin düşmüş vətəndaşlarımızdan da bəhs edək. Sonra bu siyahıya Əfqanıstan müharibəsində və Çernobil faciəsində həlak olanlar da daxil edildi.

- Redaksiyanızda Qarabağ müharibəsində itkin düşən, ermənilər tərəfindən əsir götürülən vətəndaşlarımızın taleyi ilə bağlı hansı işlər görülür?

- İki ildən artıqdır Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti və Dövlət Komissiyası ilə birlikdə əsir və itkin düşmüş vətəndaşlarımız haqqında kitab hazırlayırıq. Əməkdaşlarımızın bu kitabı yazarkən keçirdikləri sarsıntılı, ağrıacılı sözlə ifadə etmək çox çətindir. Əsirlər erməni qəsbkarlarının başlarına açdıqları oyunlardan, verdikləri işgəncə və əzablardan

ürək ağrısı ilə danışdılar. Ermənilərin qanlı əməlləri insanlıq adına yaşaymayan qara bir ləkədir. Onları dinlədikcə təəssüf hissləri keçirirsən ki, erməni işğalçılarının əzab və işgəncələrinə məruz qalanlar bizim vətəndaşlarımızdır. Həm torpaqlarımız işğal olunub, həm kənd və qəsəbələrımız, şəhərlərimiz dağıdılıb, həm də vətəndaşlarımız həlak olub, əsir düşüb. Ürək ağrından bir fakt da odur ki, daşnakların zülm və istismarına məruz qalan vətəndaşlarımıza yalandan artıq Azərbaycan adlı bir ölkənin olmadığını deyirlər. Məqsədləri də budur ki, qoy əsirlikdə olanlar geri qayıtmağa yerlərinin olmadığını düşünsünlər. Deməli, ermənilər əsirlərə həm mənəvi, həm də fiziki əzab verirlər. Onlar üçün artıq həyatın bitdiyini təbliğ edirlər. Təbiidir ki, bütün bunlar bizim üçün çox ağrılı və əzablıdır. Nə qədər əzablı olsa da bir an olsun işlərimizdən qalmırıq. Çünki bu faciə bizim tariximizin qanlı səhifəsidir. Bütün bunları biz mütləq qələmə almaq, dünya dövlətlərinin, beynəlxalq təşkilatların diqqətinə çatdırmaq günümüzün ən aktual və zəruri işlərindən biridir. Ermənilərin zülm və işgəncələrini mütləq yazıb tarixləşdirməliyik. Tarixləşdirməliyik ki, gələcək nəsillər oxuya-oxuya dostumuzu, düşmənimizi yaxşı tanınsınlar. Erməni işğalçılarına qarşı nifrətlə böyüsünlər. Çünki yeri gələndə nifrət ən kəsərli silahdır. Əsir və itkinlərin ağrılı həyat yollarından bəhs edən kitabın birinci cildi işıq üzü görüb. İkinci cildi bu ilin oktyabr ayında çapa veriləcək. Nəşri dörd cildə nəzərdə tutulan bu kitablar, əslində erməni faşizminin üzünə oxunan ittihad aktıdır.

- Qarşınızda heç də asan məsələlər dayanmayıb. Respublika Xatirə Kitabını qısaca olaraq necə qiymətləndirərdiniz?

- Mənə elə gəlir ki, Respublika Xatirə Kitabı vətənpərvərlik mövzusunda yazıl-

mış ən dəyərli ensiklopedik abidədir. Yaddaşımızın ağrı-acısı və sızılısidir. Müharibələri törədən, insanlara ölüm gətirənlər üçün ibrət dərsi verən bir kitabdır.

- İşləriniz gərgin olduğu qədər də zəruridir...

- Həm də məsuliyyətlidir. Biz hər bir şəhidin tərcümeyi-halını, döyüş yolunu yazarkən bir neçə mənbəyə müraciət edirik ki, səhvə yol verməyək. Çünki Respublika Xatirə Kitabı istinad edilən ən etibarlı mənbədir. Ona görə də işimizə böyük məsuliyyət və diqqətlə yanaşırıq. Xatirə kitabları vaxta, zamana baxmır.

- Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları haqqında hazırladığınız kitab da çox dəyərlidir. Hiss olunur ki, bu istiqamətdə də böyük işlər görmüsünüz.

- Qəhrəmanlar haqqında yazılanlar bizim hər kəsin stolüstü kitabı olmalıdır. Çünki böyüməkdə olan nəsillər qəhrəmanlığı, igidliyi onlardan öyrənirlər. 2009-cu ildə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları haqqında kitabı nəşr etdik. Mən bu kitabı qəhrəmanlıq toplusu da adlandırardım. Bu insanlar torpaq və Vətən uğrunda şəhid olublar. Onlar haqqında yazmaq, qəhrəmanlarımızı yad etmək bizim ən müqəddəs borclarımızdan biridir.

- Qarşıda yeni layihələriniz varmı?

- Respublika Xatirə Kitabı Redaksiyasının ən maraqlı, geniş auditoriya qazanmış layihələrindən biri də "Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz"dir. Biz layihəni "Bakı-Xəbər" qəzeti ilə birgə

həyata keçiririk. Layihə çərçivəsində Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş zabit və əsgərlərimizin cəsurluğu tarixləşdirilir. Tanınmış yazıçı və publisistlərin yazdığı məqalə və oçerklər Xatirə kitablarına daxil edilməzdən əvvəl "Bakı-Xəbər" qəzetində dərc olunur. Biz bu yolla şəhid qəhrəmanlarımızı bir az da geniş tərənnüm etməyə, gənclərimizə vətənpərvərlik hissləri aşılamağa çalışırıq. Düşünürəm ki, məqsədimizə, məramımıza çatırıq. Gənc nəslin daha da vətənpərvər böyüməsi üçün şəhid qəhrəmanlarımızın döyüş və ömür yolu haqqında məlumatlar dərsliklərə salınsa yaxşı olardı. Tarix boyu həmişə belə olub: gənc nəsillər qəhrəmanlardan örnək götürüblər. Biz sınaqdan çıxmış bu yolu uğurla davam etdirməliyik.

- Gələcək il faşizm üzərində qələbənin 75-ci ildir. Yəqin ki, Qələbə gününə sizin də töhfələriniz olacaq.

- Qələbənin 75 illiyi ilə bağlı kitab çapa hazırlanır. Kitabda biz babalarımızın qəhrəmanlığı ilə bərabər, Bakı neftinin qələbənin qazanılmasındakı əvəzsiz rolundan da geniş bəhs edəcəyik.

- Nəzakət xanım, sizin əsərlərinizin ana xəttini Vətəne sevgi, igidlik və qəhrəmanlıq təşkil edir.

- Söz böyük qüvvədir. Vətənpərvərlik hisslərinin aşılmasında poeziyanın rolu əvəzsizdir. Böyük Vətən müharibəsi illərində yazılan şeirlərin həm ön, həm də arxa cəbhədə böyük ruh yüksəkliyi yaratdığını hamımız gözəl bilirik. Bugünkü şair və yazıçılar da bu mövzuda gözəl əsərlər yaradırlar. Düşünürəm ki, döyüşən poeziyaya bütün zamanlarda ehtiyac var. Müharibə şəraitində yaşadığımız günlərdə biz bu mövzuya böyük diqqət yetirməliyik. Bu gün yalnız silahla deyil, qələmlə də döyüşməliyik.

- Zabit və əsgərlərimizə ürək sözləriniz...

- Mən gündən-günə güclənən, qürdətlenen ordu-məzlə fəxr edirəm, qürur duyuram. İnanıram ki, Azərbaycan əsgəri torpaqlarımızı işğaldan azad edərək tarix yazacaq.

**Söhbəti apardı:
Vahid MƏHƏRRƏMOV**